Program Evropske unije „Podrška civilnom društvu 2013” za Srbiju

Milan Stefanović

POLICIJA ŠTAMPA ZA SVE PARE!

Procena svrsishodnosti javne nabavke tonera za štampače u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije u 2015. godini

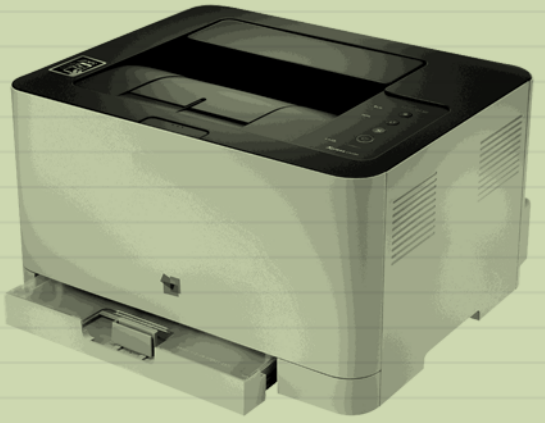

Program Evropske unije
„Podrška civilnom društvu 2013”
za Srbiju

PRO-CURE
NABAVKE PO MERI STVARNIH POTREBA

BCBP

POLICIJA ŠTAMPA ZA SVE PARE!

Izdavač
Beogradski centar za bezbednosnu politiku
Đure Jakšića 6/5, Beograd
Telefon: 011 3287 226
E-mail: office@bezbednost.org
www.bezbednost.org

Autor
Milan Stefanović, Centar za razvoj građanskog društva PROTECTA

Urednik
Vladimir Erceg

Lektura
Tatjana Hadžić Jovović

Dizajn i prelom
Marko Marinković

BEOGRAD, oktobar 2016.

Program Evropske unije
„Podrška civilnom društvu 2013"
za Srbiju

PRO-CURE
NABAVKE PO MERI STVARNIH POTREBA

BCBP

Ova publikacija se izdaje uz pomoć Evropske unije i Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije kroz projekat „PRO-CURE: Jačanje civilnog nadzora nad javnim nabavkama u sektoru bezbednosti". Za sadržaj publikacije odgovoran je isključivo izdavač i iskazani stavovi nisu nužno stavovi Evropske unije, niti Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom.

UVOD

Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije (MUP) pokušavalo je u više navrata tokom 2015. godine da sprovode javnu nabavku tonera za štampače koje poseduje Ministarstvo. Reč je o centralizovanoj nabavci, čija je procenjena vrednost 87.600.000 din (724.000 evra), što je čini veoma vrednom nabavkom.

U ovoj studiji ocenjena je svrsishodnost pomenute javne nabavke tonera i utvrđene su brojne manjkavosti i nelogičnosti, koje su se ispoljile tokom njenog planiranja, sprovođenja i izvršenja. Ova nabavka slikovito govori kakve posledice može imati nabavka koja nije svrsishodno osmišljena i zbog koje su čitavih godinu dana trpeli zaposleni u Ministarstvu unutrašnjih poslova.

Istraživana javna nabavka spada u grupu izuzetno značajnih nabavki, jer se sprovodi kao centralizovana i izuzetno vredna nabavka za zadovoljenje potreba velikog i važnog organa, koji zapošljava više desetina službenika, a stara se o bezbednosti građana i održavanju unutrašnjeg reda i mira.

Jedan od ciljeva ove studije slučaja je i promovisanje i unapređenje metodologije procene svrsishodnosti koju primenjuju organizacije civilnog društva radi unapređenja građanskog nadzora nad javnim nabavkama i trošenjem budžetskih sredstava. Ovakav „građanski nadzor" trebalo bi da formulisanjem odgovarajućih preporuka doprinese ekonomičnijem, efikasnijem i efektivnijem raspolaganju budžetskim sredstvima.

Svrsishodna je ona javna nabavka kojom je institucija društva dobila tačno ono što joj treba, na vreme i uz što manje troškova. Da bi neka javna nabavka bila svrsishodna, ona treba da ispuni određena osnovna načela: načelo ekonomičnosti, načelo efikasnosti, načelo efektivnosti.

Pored ovih osnovnih načela svrsishodnosti, važno je da svaka javna nabavka ispuni i načela kao što su: načelo obezbeđivanja konkurencije, načelo transparentnosti postupka javne nabavke, načelo jednakosti ponuđača i načelo zaštite životne sredine i obezbeđivanja energetske efikasnosti.

OKVIR 1: O VRSTAMA I KVALITETU TONERA

Laserski štampači su nekada bili poprilično skupi, dok se danas prodaju po veoma prihvatljivim cenama. Konkurencija među proizvođačima sve je veća, naročito kada je reč o proizvodnji jeftinijih modela. Usled pristupačnosti, laserski štampači se masovno koriste, kako za kućnu, tako i za profesionalnu upotrebu.

Kako je ponuda pristupačnih laserskih štampača velika, čest je slučaj da jedna institucija ima desetak štampača različitih proizvođača i različitih modela, u zavisnosti od perioda kada su nabavljani i od uslova prodaje u datom momentu. Toneri, kao potrošni materijal za laserske štampače, mogu biti izuzetno skupi. Često cena originalne toner kasete za laserski štampač prevazilazi i aktuelnu cenu tog štampača.

Prilikom nabavke tonera svi kupci su u dilemi koju vrstu tonera da potraže za svoj uređaj. Na našem tržištu u ponudi su tri vrste tonera za štampače:

Originalni toneri

Originalne tonere nude direktno proizvođači štampača. Prednost kupovine originalnih tonera jeste u visokokvalitetnoj i pouzdanoj štampi. Međutim, njihova najveća mana je visoka cena, koja je nekad približna ceni štampača.

Remontovani ili reciklirani toneri

Pouzdanost i kvalitet otiska recikliranih ili industrijski remontovanih tonera nimalo se ne razlikuje od otiska originala. Poseduju sve osobine originalnih tonera, s tim što im je cena i do 50% niža od cene originala.

Kompatibilne toner kasete za lasereske štampače

Proizvode se u skladu sa internacionalnim standardima. Po broju otisaka i kvalitetu približne su originalnim kasetama, a nekad je broj kopija veći nego kod originala. Svi delovi u kaseti su sastavljeni od novih komponenti koje proizvode individualni proizvođači.

Ukoliko se umesto originalnih tonera kupe najkvalitetniji industrijski remontovani toneri, može se uštedeti i do 60%. Korišćenje kompatibilnih toner kaseta je izuzetno isplativo, naročito velikim sistemima. Više miliona preduzeća u celom svetu koristi reciklirane toner kasete i kertridže za štampanje, što je i jedna vrsta potvrde da su reciklirane toner kasete i kertridži kvalitetni i pouzdani. Ista toner kaseta može da

se reciklira više puta, pod uslovom da na njoj nije došlo do mehaničkih oštećenja. Recikliranjem se doprinosi ekologiji jer se smanjuje količina plastičnog otpada.

JAVNE NABAVKE TONERA U MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA SRBIJE TOKOM 2015. GODINE

I Javna nabavka (2/15)

Ova javna nabavka, koju je MUP Srbije raspisao 9. marta 2015. godine, bila je podeljena u pet partija, prema uređajima za koje su toneri nabavljani: (redom) HP, Lexmark, Kyocera, Canon i ostali toneri. Procenjena vrednost javne nabavke bila je 87.600.000 dinara, sa PDV-om (724.000 evra) za sve partije. Kao kriterijum za izbor ponuđača odabrana je najniža ponuđena cena.

Postupak nabavke je, odlukom Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki (u daljem tekstu: Republička komisija), potpuno poništen posle dva i po meseca jer je utvrđeno da je MUP ovakvim uslovima konkursa povredio odredbe članova 76, 77, 71 i 72 Zakona o javnim nabavkama, kao i načelo obezbeđivanja konkurencije i načelo jednakosti ponuđača. Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije moralo je podnosiocu zahteva za zaštitu prava, jednom od ponuđača u postupku, da nadoknadi postupke troškova zaštite prava u iznosu od 120.000 dinara.

Ključni nalazi:

- Uslovi za učestvovanje ponuđača definisani su veoma diskriminatorno – ozbiljno ugrožavaju načelo konkurentnosti.
- Time što su traženi isključivo originalni toneri, bez definisanja alternativnog, ali odgovarajućeg dobra, prekršen je zakon.
- Uložen je zahtev za zaštitu prava.
- Postupak je poništen u celosti nakon postupka za zaštitu prava ponuđača.
- Izgubljeno je dva i po meseca.

Ograničenje konkurencije i jednakosti proizvođača

*Ministarstvo unutrašnjih poslova je ključni propust, zbog koga je postupak i poništen, na*činio *zato* što je*, suprotno Zakonu, zahtevao isključivo originalne tonere, koje proizvode proizvođači štampača za koje se i nabavljaju, kao i zato* što je *od proizvođača uređaja zahtevao potvrdu da su toneri originalni.*

Za prve četiri partije tražena je potvrda da su ponuđeni toneri „originalni, proizvedeni od strane proizvođača uređaja (štampača) iz te partije". Tražena potvrda bila bi validna samo ukoliko ju je izdao proizvođač uređaja ili ovlašćeno predstavništvo. Ovakvu praksu Zakon o javnim nabavkama eksplicitno zabranjuje.

Konkurentnost i jednakost proizvođača u ovom postupku dodatno je ugrožena time što je na ovaj način proizvođaču uređaja, ili njegovom predstavništvu, omogućeno da po svojoj volji da ili ne da potvrdu bilo kom ponuđaču koji želi da ponudi njegovu robu. Ovakav uslov ostavlja prostor za „dogovor" između proizvođača/predstavništva i potencijalnog ponuđača.

Potvrda mora da sadrži i garanciju da će dobavljač tokom čitavog perioda trajanja okvirnog sporazuma isporučivati originalne tonere, što predstavlja još jedan sporni uslov sa pravnog stanovišta.

Slično prethodnom uslovu, za partiju pod brojem pet, koja se odnosi na tonere za uređaje ostalih robnih marki, tražena je samo izjava na memorandumu u kojoj, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću, ponuđač potvrđuje da isporučuje originalne tonere.

U dodatnim uslovima koji se odnose na neophodne tehničke i kadrovske kapacitete ponuđača, MUP je tražio i posedovanje dva registrovana vozila i minimum šest zaposlenih radnika. Nakon uvida u ostale srodne nabavke utvrđeno je da ovo predstavlja veoma čest dodatni uslov, na koji se ponuđači obično ne žale. Ipak, nije u potpunosti jasna logička veza između ovog uslova i mogućnosti ponuđača da odgovarajuće snabdeva ponuđenom robom. Ovakav uslov može uticati na konkurentnost tokom postupka, jer onemogućava firmama sa drugačijom organizacijom posla da učestvuju na tenderu (npr. firma koristi usluge prevoza svoje robe tako što unajmljuje firmu za prevoz i ima samo jedno registrovano putničko vozilo za svoje potrebe).

Uvidom u pitanja koja je naručilac dobijao tokom postupka primećeno je da su se ponuđači uglavnom žalili na činjenicu da se javnom nabavkom traže autori-

zacije, potvrde i slični dokumenti koji potvrđuju da su toneri originalni, a koje treba da izda proizvođač tonera ili ovlašćeni distributer. Po mišljenju ponuđača, to nije neophodno i nije praksa u zemljama EU, a i na drugim konkursima je izbačeno kao obavezni dokument. Naručilac ovde nije imao razumevanja i nastavio je da insistira na ovim potvrdama.

Postupak je u celini poništen 20. maja 2015. godine nakon rešenja Republičke komisije, a po uloženom zahtevu za zaštitu prava od 14. aprila 2015. godine.

II Javna nabavka (171/15)

Ključni nalazi:

- Ministarstvo unutrašnjih poslova u prvi mah ponavlja diskriminatorske uslove zbog kojih prvi put nabavka nije prošla .
- Postupak je odlagan četiri puta.
- Uložena su dva zahteva za zaštitu prava.
- Ministarstvo unutrašnjih poslova navodi neophodne standarde za ponuđene tonere, što omogućava veću konkurenciju.
- Prve dve partije nisu uspešno realizovane.

Prva verzija konkursne dokumentacije

Nakon što je poništen prvi postupak, MUP 8. jula 2015. raspisuje novu nabavku za identičnih pet partija, kao i u poništenom postupku. Naručilac ovog puta ostavlja mogućnost ponuđaču da ponudi tonere koje nije proizveo sam proizvođač opreme, ali samo ukoliko podnese dokaz da proizvođač opreme priznaje ponuđeni toner kao potpuno kompatibilan. Dokaz bi trebalo da bude u formi potvrde, u kojoj proizvođač opreme potvrđuje i kapacitet ponuđenih tonera. Ministarstvo unutrašnjih poslova predvidelo je da zahtevanu potvrdu može da izda predstavništvo proizvođača u Srbiji, ali da ona mora da bude naslovljena na naručioca i da glasi na ime ponuđača.

Svakako je iluzorno očekivati da će proizvođač opreme, npr. multinacionalna kompanija HP, priznati tonere neke druge firme kao potpuno odgovarajuće za svoje uređaje. Ovaj uslov stoga onemogućava ponudu konkurentskih tonera.

Posebno zabrinjava praksa državnih organa da predstavništvima proizvođača ostavljaju mogućnost određivanja toga da li će nekome dati pravo da nastupa sa njihovom robom na javnim tenderima ili neće. Takva praksa direktno podstiče korupciju, jer omogućava da se potencijalni ponuđači i predstavništva „dogovore oko uslova" izdavanja takvih potvrda.

Diskriminatorski uslovi tehničkih i kadrovskih kapaciteta prepisani su iz prethodne konkursne dokumentacije. Na njih nije bilo žalbi.

Na ovaj postupak nabavke kompanija „Winaxis" d.o.o. iz Beograda 24. avgusta ulaže zahtev za zaštitu prava ponuđača.

Druga verzija konkursne dokumentacije – važan korak napred

Nakon uloženog zahteva za zaštitu prava i najavljenih izmena, MUP 1. septembra objavljuje novu konkursnu dokumentaciju vezanu za ovaj postupak. U periodu između prve i druge verzije konkursne dokumentacije komisija zadužena za ovu nabavku našla je rešenje kako da, s jedne strane, pomiri interes MUP-a da raspolaže kvalitetnim tonerima koji neće praviti probleme prilikom štampe, i da, sa druge strane, omogući konkurentnost tokom postupka. U ovoj verziji MUP je ponuđačima dao mogućnost da ponude originalne tonere i reproizvedene tonere. Ministarstvo unutrašnjih poslova uvelo je mogućnost kupovine reproizvedenih tonera, ali je propisalo da oni moraju biti u skladu sa odgovarajućim ISO standardima i da moraju posedovati odgovarajuće sertifikate.[1] Ovakav korak predstavlja izuzetan pomak ka podizanju svrsishodnosti nabavki – traži se najniža cena, ali je kvalitet adekvatno definisan tako da omogućava postojanje konkurencije.

1 MUP. Konkrsna dokumentacija JN 171/15 od 1. 9. 2015. godine, str. 14. „Ukoliko ponuđač nudi reproizvedene u tonere koji u potpunosti odgovaraju originalnim, potrebno je da isti budu u skladu sa standardima ISO 9001, ISO 14001, ISO 19752, ISO 19798, DIN 33870 1/2 (AUDIT REPORT). Potrebno je da poseduje LGA и STMC sertifikat."

Dalji tok postupka

Usled tehničkog dorađivanja konkursne dokumentacije, kao i usled drugih okolnosti, rok za dostavljanje ponuda pomeran je ukupno četiri puta – sa početnog 7. avgusta na krajnji datum 14. septembar.

Nakon što je otvorio ponude, MUP 23. septembra donosi odluku o zaključenju okvirnog sporazuma za partije 2, 3, 4, 5. Naknadno je, ipak, otkazan i ugovor za partiju 2, pa se očekuje nova javna nabavka za partije 1 i 2.

III Javna nabavka (288/15)

Ključni nalazi:

- Zbog hitnosti MUP pokreće pregovarački postupak bez dozvole Uprave za javne nabavke.
- Postupak je poništen nakon uloženog zahteva za zaštitu prava.
- Izgubljeno je još dva meseca za nabavku tonera.
- Ministarstvo unutrašnjih poslova platilo je troškove postupka zaštite prava.

Zato što nije ranije dobio odgovarajuće ponude za dve partije, MUP traži dozvolu od Uprave za javne nabavke da pokrene pregovarački postupak bez objavljivanja poziva.

Uprava za javne nabavke nije dala odobrenje i rekla je da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni uslovi za pokretanje pregovaračkog postupka bez objavljivanja poziva. Uprkos eksplicitnom odgovoru, MUP 11. novembra 2015. pokreće postupak nabavke za partije 1 i 2, tj. nabavku tonera za HP i Lexmark štampače.

Ministarstvo unutrašnjih poslova navodi četiri firme kojima će poslati poziv, ali postupak pregovaranja pokreće samo sa jednom firmom. Jedan od ponuđača na ovaj postupak 20. novembra ulaže zahtev za zaštitu prava, pa Republička komisija 7. decembra donosi odluku o obustavi postupka zbog nepostojanja uslova da se primeni pregovarački postupak.

Ministarstvo unutrašnjih poslova pokušalo je da zbog hitnosti zaključi ugovor, bez objavljenog poziva, pokretanjem pregovaračkog postupka, ali ni to nije odobreno, pošto je u Zakonu o javnim nabavkama izričito navedeno da okolnosti

koje opravdavaju hitnost ne mogu da budu u bilo kakvoj vezi sa naručiocem, pa to što je naručilac došao u situaciju da nema vremena da sprovede otvoreni postupak nikako ne predstavlja osnov za hitno sprovođenje pregovaračkog postupka.

I u ovoj javnoj nabavci MUP je opet morao da plati 120.000 dinara za troškove postupka zaštite prava ponuđača koji je uložio žalbu.

IV Javna nabavka (320/15)

Ključni nalazi:

- Uložena su dva zahteva za zaštitu prava.
- Postupak je odlagan dva puta.
- Od objavljivanja poziva do zaključenja ugovora prošlo je četiri i po meseca.

U okviru ove javne nabavke, od 12. januara 2016, MUP se vraća na otvoreni postupak i, konačno, više od godinu dana nakon prve pokrenute javne nabavke, nabavlja preostale neophodne tonere, ovog puta u značajno većoj količini.

I u ovom postupku dva puta je bio produžen rok za podnošenje ponuda i uložena su dva zahteva za zaštitu prava. Oba su bila odbačena kao neosnovana odlukom Republičke komisije. Ugovori o nabavci preostalih tonera u iznosu od ukupno 39,6 miliona dinara zaključeni su 28. aprila 2016. godine.

OCENA SVRSISHODNOSTI JAVNIH NABAVKI

Zbog uslova pod kojima je organizovana nabavka tonera tokom 2015. godine, koji su više od godinu dana onemogućavali da se nabavka uspešno sprovede, službe MUP-a mesecima su radile u otežanim okolnostima. Republička komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki u dva navrata poništavala je, odnosno obustavljala postupak nabavke. Bilo je ukupno šest uloženih zahteva za zaštitu prava. Ministarstvo unutrašnjih poslova je u dva navrata moralo ukupno da plati 240.000 dinara za troškove ovih postupaka.

Posmatrano sa svakog konkretnog aspekta svrsishodnosti javnih nabavki, jasno je da se ova nabavka oglušila o praktično sva načela javnih nabavki:

- Načelo ekonomičnosti: MUP je pre uvođenja standarda za nabavku tonera zahtevao isključivo originalne tonere proizvođača opreme, pod izgovorom da je potreban pouzdan otisak i da se tako čuvaju štampači. Ipak, ako se u obzir uzme to da su neorginalni toneri (refabrikovani ili kompatibilni) koji zadovoljavaju propisane standarde i do 60% jeftiniji, onda se govori o potencijalnoj uštedi koja se kreće od 300 do 600 hiljada evra!
- Načelo efikasnosti: usled lošeg planiranja i sprovođenja postupka ove javne nabavke, godinu dana su trošeni resursi zaposlenih u odeljenju za javne nabavke MUP-a i svih uključenih u ove postupke. Trošeni su resursi zaposlenih. Prema svedočenjima zaposlenih u MUP-u, mnogi su pozajmljivali tonere ili koristili svoje privatne štampače za poslovne svrhe. Trošen je i novac poreskih obveznika za plaćanje troškova postupka zaštite prava.
- Načelo efektivnosti: zaposlenima u MUP-u bio je onemogućen ili otežan normalan rad skoro čitavih godinu dana. Konkretno, MUP je naveo da je posebno bio ugrožen rad Uprave za javne poslove, koja je zadužena za izradu identifikacionih dokumenata, ličnih karata, vozačkih dozvola itd.
- Načelo obezbeđivanja konkurencije: MUP je uslovima, posebno u prvoj nabavci, značajno uticao na smanjnje konkurentnosti postupka. Zainteresovana strana je tokom postupka zaštite prava dokazala da u EU ne postoje potvrde i autorizacije kakve je MUP tražio i da se takvim zahtvom isključivo eliminiše konkurencija.
- Načelo zaštite životne sredine i obezbeđivanja energetske efikasnosti: Iako postoje i zakonske regulative koje podržavaju reciklažu u Republici Srbiji, MUP u početku nije dao ravnopravni status recikliranim tonerima, koje ma-

hom prave domaći proizvođači, koji imaju sve potrebne sertifikate. Na taj način svojom politikom prikazao je da načelo zaštite životne sredine nije među prioritetima planiranja MUP-a.

UMESTO ZAKLJUČKA

Cilj ove studije slučaja bio je da prati i opiše celokupan proces javnih nabavki tonera iz 2015. godine, uz pregled problema koji su se u tim nabavkama javljali, kao i da ukaže na sve nesvrsishodne odluke MUP-a i štete koje su pretrpljene. Takođe, cilj je bio i da istakne preporuke dobre prakse koja se može primeniti na nivou svih republičkih organa. Posebno su pri tome uzimani u obzir rizici koje sa sobom nose velike centralizovane nabavke zbog okvirnih sporazuma.

Evidentno je da je ovim nabavkama MUP unapredio svoju praksu nabavki tonera, uvodeći standarde i omogućavajući ponuđačima da ponude i reparirane i kompatibilne proizvode. Ovaj proces sazrevanja bio je predugačak i nesvrsishodan. Ipak, MUP je u ovom slučaju pokazao da uči na svojim greškama, ali i da određene greške ponavlja iz jedne u drugu javnu nabavku, sve u korist svoje štete.

Ako izuzmemo mogućnost da su nabavke planirane sa koruptivnom namerom, odnosno sa ciljem da se favorizuju određene firme u predmetnoj nabavci, možemo zaključiti da je zaposlenima u stručnim službama MUP-a za sačinjavanje konkursne dokumenatcije i sprovođenje postupaka javnih nabavki potrebno više informacija i istraživanja onda kada su u pitanju tehnički kompleksni predmeti nabavke. Ovako vrednim nabavkama, koje imaju izrazito tehničku komponentu i puno alternativa, potrebno je posvetiti veću pažnju, a sve radi blagovremenog sprovođenja postupka i svrsishodnijeg utroška budžetskih sredstava.

Kada je reč o nabavci tonera, država bi trebalo da ohrabri korisnike budžetskih sredstava da nabavljaju jeftinije, ali potpuno kompatibilne tonere, jer bi se tako uštedela značajna budžetska sredstva, zaštitila životna okolina i pomogla domaća ekonomija – preduzeća koja se bave recikliranjem i industrijskim remontovanjem tonera, tj. repariranjem tonera i ona koja proizvode tonere „for use", tj. kompatibilne tonere. Mora se naglasiti da bi takav pristup dosta doprineo

platnom bilansu naše zemlje, jer bi se smanjili izdaci za uvoz gotovih proizvoda – originalnih tonera.

Na kraju, zaključujemo da samo građanska kontrola svrsishodnosti javnih nabavki može da skrene pažnju celokupne javnosti na ovakve probleme i da, samim tim, javne nabavke državnih organa učini transparentnijim, ekonomičnijim, efikasnijim i efektivnijim, što su i načela svrsishodnosti nabavki.

O projektu PRO-CURE: Jačanje civilnog nadzora nad javnim nabavkama u sektoru bezbednosti

Cilj ovog projekta jeste povećanje transparentnosti i odgovornosti javnih nabavki u sektoru bezbednosti jačanjem građanskog nadzora. Specifičan cilj projekta je uspostavljanje okvira za građanski nadzor nad javnim nabavkama u sektoru bezbednosti. Taj okvir se bazira na metodologiji za procenu svrsishodnosti javnih nabavki, koju razvija i testira PRO-CURE grupa, koju čini devet organizacija civilnog društva iz različitih gradova Srbije, uz konsultovanje sa relevantnim državnim institucijama. Ovim će organizacije civilnog društva ujedno uspostaviti i mehanizam za nezavisno izveštavanje o postupcima nabavki u sektoru bezbednosti, čime će pomoći spoljnim nadzornim organima.

PRO-CURE grupu čine Beogradski centar za bezbednosnu politiku (nosilac projekta), Društvo protiv korupcije iz Zrenjanina (partner na projektu), Podrinjski antikorupcijski tim - PAKT iz Loznice, Resurs centar Majdanpek, Bečejsko udruženje mladih, PROTECTA iz Niša, NIIT centar Novi Sad/Niš, Centar za društveni razvoj iz Kljajićeva i Info centar iz Brusa.

O ORGANIZACIJI PROTECTA

Centar za razvoj građanskog društva, PROTECTA je udruženje osnovano 1998. godine. Osnivači udruženja su bili studenati koji su u Nišu aktivno učestvovali u studentskim protestima 1996/97. godine. PROTECTA-u od samog početka čine ljudi motivisani ličnim ubeđenjem da u našem društvu postoji velika potreba za građanskim aktivizmom. Organizacija od prvog dana rada ima ideju da pomogne reformskim procesima i kompletnom razvoju modernog civilnog društva u Srbiji. Za 18 godina postojanja, PROTECTA je uspešno realizovala preko 100 projekata u raznim oblastima društvenog razvoja, na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou.

Ciljevi PROTECTA-e su:

- Ohrabrivanje i osnaživanje nezavisnih građanskih i omladinskih inicijativa kroz jačanje kapaciteta i svesti građana;
- Unapređivanje demokratskih procesa na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou i jačanje uloge građana u procesima donošenja odluka;
- Jačanje kapaciteta organizacija i institucija od važnosti za razvoj socijalnih, ekonomskih i društvenih standarda.

Oblasti delovanja i interesovanja:

- Promovisanje demokratije, demokratskih vrednosti i vladavine prava;
- Razvoj civilnog društva i civilnog sektora u Srbiji;
- Decentralizacija i regionalizacija društva;
- Promovisanje standarda i vrednosti evropskih integracija;
- Omladinska politika, standard, edukacija, aktivizam i volonterizam;
- Ekonomsko osnaživanje stanovništva i privrednih subjekata;
- Borba protiv organizovanog kriminala i promovisanje ideje legalnosti;
- Promovisanje inovativnih modela socijalnog delovanja u lokalnoj zajednici i održivi razvoj;
- Kultura i interkulturalna razmena.